

VIŠI PRIVREDNI SUD U BANJOJ LUCI

IZVRŠNI POSTUPAK

NADLEŽNOST OKRUŽNIH PRIVREDNIH SUDOVA

Okružni privredni sudovi su stvarno nadležni da postupaju po prijedlogu za obezbjeđenje dokaza i u slučaju kad su stranke ugovorile rješavanje sporova pred arbitražom.

Iz obrazloženja:

Prvostepenim rješenjem Okružni privredni sud u Banjaluci se oglasio nenadležnim za postupanje, po prijedlogu predlagača „Ž.“ a.d. D. za obezbjeđenje dokaza obzirom da su stranke u obligacionom odnosu ugovorile rješavanje spornog odnosa pred arbitražnim sudom u Beču.

Pravilno se žalbom predlagača ukazuje na to da je prvostepeni sud pogrešno primijenio odredbe procesnog zakona odlučujući o nadležnosti.

Među strankama nije sporno da su dana 26.03.2018. godine zaključile ugovorni sporazum čiji je predmet pružanje usluga opravke pružne mehanizacije. Tim ugovorom u dijelu „Rješavanje sporova“, tačkom 6.2. je ugovoreno da u slučaju spora, spor se rješava arbitražom u Beču, u skladu da odredbama Pravilnika o arbitraži UNCITRAL.

Zakonom o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 u daljem tekstu ZPP) u glavi XXX, odredbama članova 434. do 453. regulisan je postupak pred arbitražom, a u odjeljku 7. Obezbjeđenje dokaza, odredbama članova 169. do 173. istog zakona regulisan je postupak obezbjeđenja dokaza.

Kao što je rečeno među strankama je arbitraža ugovorena samo u slučaju spora. U konkretnom slučaju, kako se navodi u prijedlogu, a što protivnik predlagača ne opovrgava, postupak obezbjeđenja dokaza je pokrenut prije pokretanja postupka rješavanja spora.

Prema odredbama člana 169. stav 1. ZPP prijedlog za obezbjeđenje dokaza se može staviti u toku i prije pokretanja parnice, a prema drugim odredbama odjeljka 7. ZPP, odlučivanje po prijedlogu za obezbjeđenje dokaza nije uslovljeno dokazivanjem da li je prijedlog podnosjen prije ili u toku parnice i pred kojim sudom.

Nadalje, stranke su ugovorile da se spor pred arbitražom rješava u skladu da odredbama Pravilnika o arbitraži UNCITRAL.

UNCITRAL – arbitražnim pravilima (u daljem tekstu Pravila) je regulisan postupak rješavanja sporova koji su pokrenuti pred arbitražom. Prema odredbama člana 27. Pravila, svaka stranka snosi teret dokazivanja činjenica na kojima zasniva svoju tužbu ili odgovor na tužbu (stav 1.), a arbitražni sud odlučuje o dopuštenosti, značaju i dokaznoj snazi podnesenih dokaza (stav 4.). Ni jednom odredbom ovih Pravila nije regulisana mogućnost da se pred arbitražnim sudom traži obezbjeđenja dokaza prije pokretanja ovog postupka.

Dakle, u situaciji kada arbitražni spor među strankama nije pokrenut, i kada stranka, prema arbitražnim Pravilima, nema mogućnost da putem arbitražnog suda, prije pokretanja postupka

pred arbitražom, obezbjedi dokaze koje namjerava izvoditi u toku tog postupka, prema mišljenju ovog suda, nema smetnje da postupak po prijedlogu za obezbjeđenje dokaza provede prvostepeni sud.

Nadalje, ovaj sud ukazuje na odredbe člana 444. stav 2. i 3. ZPP kojim je propisano da arbitraža može zatražiti od suda mjesno nadležnog suda za pružanje pravne pomoći da se pred njim izvedu pojedini dokazi koji se pred arbitražom ne mogu izvesti, a na postupak za izvođenje dokaza primjenjuje se odredbe ovog zakona o izvođenju dokaza pred zamoljenim sudom.

Dakle, nema razloga da sud koji je nadležan za postupanje po zahtjevu arbitraže za pružanje pravne pomoći u toku arbitražnog spora, shodno odredbama člana 444. stav 2. i 3. ZPP, odbaci prijedlog i oglasi se nenadležnim da postupa po prijedlogu stranke za obezbjeđenje dokaza, a koji dokaz će se eventualno upotrijebiti u arbitražnom postupku, obzirom da će o dopuštenosti tog dokaza, značaju i dokaznoj snazi odlučiti arbitraža.

Pored toga, prema stavu ovog suda, oduzimanje prava stranci da pred sudom traži obezbjeđenje dokaza prije pokretanja postupka rješavanja spora pred arbitražom, predstavlja kršenje prava na pristup sudu, a koje pravo je garantovano ustavom.

**(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 V 139973 23 GŽ od
13.07.2023. godine)**

*autor sentence: Bisera Kovačević,
sudija Višeg privrednog suda u Banjoj Luci*